

Рецензована праця, велика за обсягом, певним чином є підсумковою у доробку дендролога І. С. Івченка, відомого своїми історичними розвідками у ботанічній науці. Вона складається із вступу, де позначена мета дослідження і лаконічно висвітлено необхідність даного дослідження, і 7 розділів. У першому — «Історіографія проблеми і джерельна база досліджень» — йдеться про поступове накопичення в різні історичні епохи значного джерельного базису. Він свідчить про комплексність і неоднорідність дендрології. Другий розділ монографії «Формування і розвиток науки про деревні рослини в країнах світу» присвячений головному наукознавчим властивостям, котрі притаманні різним країнам Старого і Нового світу в історико-дендрологічному контексті. В історичному контексті подано доліннейські розробки Турнефора, що наблизили наукову спільноту до осмислення природознавчих реформ після 1753 р., подорожі Дж. Кука і Олександра Гумбольдта, їх відмінність у використанні відповідних дендрологічних аспектів при маршрутних дослідженнях цими та іншими першопрохідцями різних країн з континентів північної і південної півкуль планети.

Одним з вузлових у рецензованій монографії вбачається третій розділ — «Укладання основ дендрологічної методології та їх розвиток в сучасну епоху». У ньому при охопленні значного історичного відрізка, позначеного на обкладинці монографії, автор оперує й різноманітними даними дослідників, переважно еволюційної епохи. Це виправдано тим, що саме з другої половини XIX ст. зародилася і згодом розвинулася фітоценологія деревних рослин. І. С. Івченко впевнено доводить першочергове значення цієї науки, яку академік В. Л. Комаров з

невідомих причин вважав «буржуазною», для розвитку дендрології. Ним вперше акцентується провідне значення флористичної школи Брауна-Бланке, намічено спільні й відмінні риси «ботанічної» і «лісосознавчої» дендрології тощо. Автор рецензованої монографії розвиває етноботанічний напрямок в дендрології, що у даному розділі прослідковується досить предметно. При цьому він вважає першочерговими чинниками як об'єктивне висвітлення в науковій літературі виникнення найперших експериментальних праць, первинних етапів їх розвитку, так і **авторське бачення** (виділено нами) наміченої проблеми на ґрунті особистого внеску в комплексну дендрологічну методологію (с. 103).

На основі цих і викладених у четвертому і п'ятому розділах матеріалів «Вітчизняна дендрологія XIX ст. і передумови її подальшого розвитку» та «Диференціація дендрологічних напрямків у XIX—XX ст.» автор у шостому розділі пропонує власний погляд на історію дослідження корисних властивостей деревних рослин України. При використанні понад 300 наукових праць ним сформовано оригінальну етноботанічну класифікацію, фрагменти котрої також розглянуті в процесі аналізу розвитку вітчизняної природознавчої науки. Такий же підхід притаманний різноманітним відомостям останнього, сьомого, розділу «Історико-системний підхід в дендрології та його розвиток в XX ст.». У науковий обіг, окрім природознавчих, автором рецензованої монографії вводяться культурогенні та мистецтвознавчі аспекти, котрими у всі часи славилася наша держава.

У даному історико-наукознавчому контексті укладено й висновки монографії, яка має великий список використаних джерел (понад 1100), і заключну, резюмуючу частину. У книжці біля 30 оригінальних ілюстрацій, на яких відтворені як першопрохідці дендрологи, так і об'єкти їх досліджень.

Нам відомо, що рецензована книга, котра містить чимало нових і вперше висвітлених в науці матеріалів, є лише однією з двох частин двотомного історико-дендрологічного дослідження, ухваленого до друку вченою радою НПУ ім. М. П. Драгоманова в контексті наукової теми, розроблюваної автором монографії. Перша спроба, як бачимо, цілком вдалася її виконавцеві. Тому слід побажати йому впоратись і з наступною другою частиною двотомника. Його вихід, безперечно, сприятиме подальшому розвитку досліджень з історії науки і техніки в інститутах Міністерства освіти і науки та Академії наук України, її викладанню у вищих учбових закладах.

І. С. Кучеров, д-р біол. наук, проф.

Й. Й. Сікура, д-р біол. наук, проф.